

„Rekonstrukce obličeje. Gerasimova metoda“ (Miriam Mydlová)

Předložená práce o celkovém rozsahu 65 stran včetně bohatého obrazového materiálu, všech formálních náležitostí a seznamu literatury si dle slov autorky klade za cíl „zaznamenat metodu Gerasimova, která se vyvíjela od třicátých let dvacátého století. Tedy pokusit se postihnout rozpracování a jednotlivé etapy rekonstrukčního procesu obličeje a zasadit Gerasimovův přístup do kontextu historického vývoje dané problematiky v zahraničí. Představit základní přístupy a jejich badatele ve výzkumu rekonstrukčních technik“ (str.9). Předem mohu říci, že zatímco první z cílů se dle mého názoru podařilo splnit více než dobře, druhý naopak ve zpracování značně pokulhává. I přes precizní formální provedení mám celou řadu výhrad.

Předně, práci bych vytkl nepřilíš logické řazení – například v oddíle 3.1 autorka píše o McGregorovi, o kterém nebyla v předchozím textu řeč (stačilo by odkázat či pasáž o americké škole dát před pasáž o ruské). Stejně tak se v oddíle 4.1.2 najednou nečekaně objevuje znovu Michail Gerasimov, aniž by pro čtenáře příliš vyplývalo proč. Podobných nedokonalostí v řazení textu by se našlo více, jsou nicméně spíše podružného charakteru a dá se říci, že nijak zásadně neztěžují čtení textu, stejně jako občasné překlepy a stylistické nedotaženosti (viz str. 14, „Krogman (1946) si myslel, že by bylo možné využít metodu při soudní identifikaci, a opravdu, úspěch v kriminálních případech podpořil výzkum. Také Iscan v roce 1979 srovnáním náčrtku a skutečného obličeje pohřešované osoby usoudil, že podoba byla zajímavější (Quatrehomme a Subsol 2005).“). Některé věty (opět str. 14 - „Literatura odhaluje hlavní metody aproximace (tj. hrubý odhad) lidské podoby na základě anatomie obličeje a rovněž pomocí průměrné tloušťky měkké tkáně (Verzé 2009).“) pro mě osobně nebyly příliš srozumitelné a budily spíše dojem nedotaženého překladu. Vyskytují se i faktické chyby, například když autorka diopetrograf nazývá „posuvným měřidlem“ (str. 22), nebo když tvrdí, že poblíž Petrohradu se vyskytují pouštní oblasti (str. 50; předpokládám, že se jedná o špatný překlad angl. *deserted*).

Rád bych vzhledem ke stanoveným cílům práce (viz výše) zmínil „historickou“ stránku práce. Kritizovat práci za něco, co v ní není, nelze považovat za férový přístup, nicméně mi zde zcela chybí jakékoliv hlubší pojednání a pokus o propracovanější přístup k dějinám tohoto zajímavého tématu, tj. rekonstrukce tváře. Odhlédneme-li od toho, že krom úvodů k z různých publikací o rekonstrukčních technikách autorka nečerpá (krom Verzého 2009) z žádné publikace ani vzdáleně se neblížící dějinám antropologie, o to více mě zaráží, že autorka až na několik málo výjimek necituje originální Gerasimovy práce (v seznamu literatury nalezneme 2) a spíše se obrací na již zmíněné úvodky a také na internetové zdroje, z nichž některé (odkaz w2, Kunstkamera) mají poněkud adorativní a povrchní charakter (jde o stránky výstavy) a jistě by je bylo možné nahradit alespoň např. katalogem či jinými publikacemi. Totéž platí i pro užití obrázků z tohoto zdroje, který na druhou stranu autorka šikovně využila jako odrazový můstek, obrazně řečeno však nedoskočila. Zpracování bych vytknul i to, že se autorka ani nepokusila zařadit problematiku rekonstrukce obličeje do širšího kontextu dobových antropologických teorií. První polovina 20. století je poznamenána spory o podstatě plasticity a

variability lidského druhu, diskuzí mezi biometrikou, rasovou antropologií a geneticky orientovanými směry, lze předpokládat, že jednotliví protagonisté nejenže z nějakých teoretických směrů vycházeli, ale i to, že s jinými se potýkali atd. atp. Takto téma rekonstrukce tváře, vyříznuté z kontextu, pro čtenáře působí poněkud odcizeně zbytku antropologie, což jistě není pravda. Autorka si ani nedala práci dohledat celá jména osob, o kterých píše (čteme jen o McGregorovi, Wilderovi, bez křestních jmen či životopisných dat, tedy bez rozumné možnosti se dále pít po těchto postavách), což bych v takto pojaté práci přece jen čekal.

Pasáže, kde autorka popisuje metodiky rekonstrukce tváře, je naopak třeba ocenit – především to, že sestavila poměrně pěknou bibliografii a prokázala, že s ní umí kriticky pracovat. To je o to záslužnější, že autorka nemá biologické ani fyzicko-antropologické vzdělání a přesto zvládla nastudovat značné množství odborných publikací z této oblasti. Přehled a výčet výhod a nevýhod různých metod rekonstrukce považuji za zdařilý. Přesto bych (a opět, byť nerad, kritizuji něco, co v práci není) čekal o něco více rozvedenou pasáž o problematice rozpoznávání obličeje a podobností obecně, které se pro mnoho aspektů zmiňované problematiky ukazuje být klíčovou.

Samotným tématem, dotýkajícím se hluboce jak dějin, tak současnosti antropologie jsem byl nadšen, zpracování však pro mě bylo spíše zklamáním, pominu-li přehlednou část o metodách rekonstrukce (ty tvoří sevřený a hezky zpracovaný celek). Vzhledem k tomu, že autorka vlastně nesplnila cíle, které si sama stanovila, nemohu hodnotit lepší známkou než „**chvalitebně**“, s tím, že část o metodách by samostatně byla hodnocena jako „výborná“, část historicko-přehledová jako stěžejní „dobrá“. Doufám jen, že autorka na tuto zajímavou tematiku nezanevře a bude se jí i nadále věnovat, ať již prakticky, či jako tématu historického bádání.

V Praze dne 19.8.2010

Mgr. Marco Stella